

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Julius' 26-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Az Anglus újságok e'képpen beszélnek elő, Párisi magános tudósítások után, a' Hertzeg *Wellington*' szállásán tetetett gonosz próbának kinyilatkozását: —“

„Az Aston' (a' ház' birtokosa') szolgája az utzán éppen a' ház előtt állván eszébe vette, hogy füstöl valami a' pintzében; megjelentette azt a' Hertzeg' embereinek; egyik ezek közzül, a' ki hajdan Napoleon-nál szolgált, lement a' pintzébe, 's látta, hogy a' füst egy rongy rakásból jött-ki, a' melly gyertyabélforma tekertsekbe tsinálva 's puskaporral meghintezve volt. Nem meszsze ezen rongyrakástól találtatott egy, puskatöltésekből 's néhány font puskaporból álló más rakás, két hordó olajjal egygyütt. A' rongyrakás azonnal eloltatott. A' puskatöltések megvoltak nedvesítve, gyanithatóképpen azért, hogy ne felettébb nagy sebességgel essék azoknak fellobbanása. Meggyőződván Hertzeg *Wellington* a' felől, hogy a' veszedelem egészen elhárítottodott, azonnal megparantsolta embereinek, hogy a' történetet tartsák titokban, hogy a' vendégek észre ne vegyék. Nagyon gyanitható, hogy a' volt a' gonoszok' feltett célja, hogy a' gyuladás által a' háznál zűrzavar támadván, akkor a' vérontáshoz hozzáfogjanak. Hiszik közönségesen, hogy a' rongytekereteket a' pintzének a' palota mellett lévő úgy nevezett *Elizeumi* mezőre néző rostélyos ablakain hángyták-bé. A' strázsán állott katonák azt mondják, hogy ők hihe-

tőnek tartják lenni, hogy ennek a' próbatételnek valamely aszszonyruhába öltözött férfi személy volt az eszközlője. A' Politziai előljárók minden iparkodással rajta vagynak, hogy a' bűnösöket kitanulhassák: de még eddig semmi nyomokra nem találhattak; melly arra a' gyanakodásra adott okot, hogy valami egyedül való ember tette a' próbát, 's ennek gonosz célzása nem annyira Hertzeg *Wellington*ra, hanem inkább a' Királyi Princzekre volt intéztetve, a' kik ezen hálban, jelen voltak.“

Bordeaux városában nagy örvendezéssel innepelték a' Németek, némely ott lévő Anglusokkal, Hollandusokkal, és Oroszokkal egygyütt, a' hajókon lévő ágyuknak durroztatásával, Junius' 18-dikát, mint a' Watterloói ütközetnek emlékezetes napját. Délután kimentek a' *Bordeaux* városától egy óra távolságra lévő *Plaisancei* mulató szalába, és ott jó kedvel töltötték idejüket. Ittak a' Frantzia Király' egészségiért, a' Braunschweigi Hertzeg' emlékezetéért, 's a' többi. De nem folytathatták egész végig a' vigadozást, mivelhogy estvefelé Bonapartisták is mentek-bé a' szalába, 's megzavarták az előbbeni szép mulatságot. Azt kívánták amazoktól, hogy takarodjanak-ki a' szalából, mert nékiek boszszúságot okoznak. Emezek azonban nem akartak eltávozni, 's így osztán annyira ment a' dolog, hogy végezetre a' tisztviselői karnak is belé kellett volna szollani, de ez nem tartotta méltónak a' dólgot tovább üzni füzni, 's a' lármát okozóit üldözésbe venni.

A' Frantzia határszélekről jött tudósítások szerent a' lázasztók ismét nagy iparkodással hozzá fogtak koltott hírek által nyúghatatlankodtatni 's fellázasztani a' falusi vidékeknek lakosait. E' féleket iparkodnak elhíttetni vélek, hogy az országnak déli vidékein támadás ütött-ki, hogy a' támadók Páris felé nyomúlnak, hogy az Austriaik és Prussusok a' magok seregeiket Fr. országból vissza vonnyák, hogy az Anglusok és Oroszok is hasonlóképpen tselekesznek, 's a' Bourbonokat magokra hagyják, 's többé Wetlington sem fog Frantzia országba vissza menni. Már úgy felzavarták vala ezek a' mesterségesen 's vakmerő bátorsággal kigondolt és elhírelt költemények az elméket, hogy valósággal nyúghatatlankodtak miatta a' jó rend' barátjai, 's a' lett belőlle, hogy sok rossz gondolkodású emberek elfogattatván, részint Rheimsba részint Amiensbe vitették. Az Artoisi Grófságban, és Flandriának Frantzia országhoz tartozó részeiben megnem szünnék követésre méltó példaadással előlmenni a' Királyeránt viseltető hűségben a' lakosok.

Páris városa oly próbatételre határozta magát, a' melly minden nagy városok' figyelmetességére méltó. A' mészárszékek a' város mellé egy olyan nagy kerítésű és kiterjedésű épületbe fognak kitétetni, a' hova a' marha béhajtattván, úgy tartathatik, mint ha éppen egy Khímiai műhelybe hajtattott volna bé. Nem tsak a' város' tisztaságára és az egészségre nézve nevezetes intézet ez, hanem hasznosságára nézve is. Legalább 2000 ember fog ezen házban, vagy inkább ezen majorban szüntelenül foglalatokodni. A' mi a' marhában a' husonki-vül haszonra fordittatható találtatik, t. i. szarv, bőr 's egyebek, mind ennél a' háznál készittetik-el. Mind itt egygyütt lesznek a' timárok, esztergárosok, külömbkülömb só fábrikások vagy só főzők. Egyszóval a' marhának tsak azok a' részei mennek-ki ezen házból a' magok nyers állapotjokban, mellyeket a' Párisiak a' magok

konyháiban, a' minden napi elköltésre, meg sütnék főznek. Tsak a' nem volt még kitsinálva, hogy maga Páris városa fogja-e ezen véghetetlen kiterjedésű házzal folytatni a' gazdálkodást, vagy pedig valamelly társaságnak fogja árendába kiadni. A' hozzá kívántató summa minden esetben Aktziák által gyűjtetik össze.

Mondják, hogy théafának plántáltatása is projektomba volna az országnak déli részein vétettelve, pedig nem régen olvastuk az újságokban, hogy Virey nevű Orvos Doktor egy könyvet adván-ki Párisban, a' kávét javasolta igen rendkívül való módon és nem a' théát. A' kávét az Európai pallérozódás' leghathatósabb eszköz-principiumának lenni erőssítette, azt mondván, hogy a' kávé az, a' mi eszet, lelki erőt, és bátorságot önt az emberbe, 's a' szívekben a' függetlenségnek szeretetét feleleveníti és táplálja. — „A' kávé, úgy mond, a' *liberalis* gondolatoknak itala (*la liqueur des idées liberales*), és ennek közönséges elterjedése teszi mindenütt bizonyossá a' szabadság' győzedelmeskedését. Miért szereti az *Arabs* a' függetlenséget? azért, hogy kávét iszik. Miért sinlódik a' Chiuai ember rabszolgaságban? azért, hogy théával él. Alávaló ital ez a' théa; rabszolgaságnak itala ez (*la liqueur de l'esclavage*). — Jelesen jegyzik-meg az újságírók ezen Orvos Doctornak akoskodására, hogy az Anglusokat elfelejtette a' Doktor úr említeni, pedig ezek is tartják magokat legalább oly szabadoknak, mint a' *Törökök*, a' mellett, hogy éjjel nappal iszszák a' théát. De ez igen kitsiny kifogás talám a' Doktor ur' előtt.

Egy Párisi levél e'képpen beszéll: — „A' lázasztók néhány napoktól fogva háborus híreknek elterjesztésén iparkodnak. Ezzel a' mesterséggel éltek ők eleitől fogva mindenkor, mikor az országban belső tsendesség volt, azért, hogy a' népet szüntelen való nyúghatatlankodásban tarthassák. Esmeretes már ezen hazug híreknek zavaros

kútfeje is. Né mely külső országokon találkozó nyughata tlanok, kik azon veszedelmekről, mellyeketők már most valóságos munkába nem vehetnek, legalább jóvendölgetni szeretnek, minden mesterségeiket arrafordítják, hogy olyan jóvendővel ijesztgesenek beununket, mint az elmúltak valának, mellyeknek ők voltak az okozói. Ezen számkivetett emberek, kik az őket kebeléből kitzasztott haza ellen özszeesküdtek, külső országai levelekben botsátgatják világ eleibe a' hamis híreket, 's azután ezen leveleket külömbkülömb titkos úton az országba belopdossák. Nékiek az is a' Kabinétek között uralkodó egyenetlenkedésnek egy bizonyos jele, 's a' hadakozásnak egy előpostája, hogy Hertzeg *Wellington* néhány szempillantatokig Frantzia országbol eltávozott, azért menvén Londonba, hogy a' következő hadakozásra nézve az Ánglus Ministerekkel tanátsot tartson. Ezt bizonyítják továbbá, így szollanak a' lázzasztók, még ezek a' környűlállások is: hogy a' Fr. országban lévő Orosz ármádának segítsége érkezik; hogy a' *Nancy* városában fekvő Oroszok parantsolatot kaptak a' *Mauberge* felé való útnakindulásra, a' hol az Orosz ármádának özsze kell gyülekezni; hogy az Orosz seregek' vezére Gróf *Woronzow* oly nagy sietséggel oda hagyta Párist 's útatottel a' maga ármádájához, hogy még a' Kir. Hertzeg *Berry*' lakadalmát sem várta-meg; és hogy egy *Brüsseli* ujságban azt a' tsudálatos tudósítást vagy erősítést olvassuk hogy, mint az Ánglusok revolúziójának egy *Orániai* Princz vetett veget, ugy, még a' Frantziákénak is hasonlóképpen egy *Orániai* Princz fog veget vetni. — Bavaria, így folytatják jóvendeléseiket a' lázzasztók, 100 ezer emberre szaporította seregeit; Princz *Eugenius Zweybriickeni* Hertzeggé neveztetett; 's a' Bavariai Követ ezen napokban Párist oda hagyta. A' Frantzia ármáda neveltetik; a' revolúziós időkből ismeretes Generálisok között néhányak, kik között van főbbképpen Marschal *Davoust* is, meghivattattak, hogy lépjenek szolgálatba; 's Marschal *Suchet* és Generális *Colbert* is haladék nélkül parantsolatot kapnak, hogy váloljanak vezérséget. A' Lord *Wellington* Frantzia országbol való eltávozása nagy hirtelenséggel történt. Hertzeg *Orléans* (a' ki Londonban van) Hertzeg *Wellington*nak oda lett megérkezésével azonnal a' Régens Princznél volt audientzián. Hertzeg *Angouleme* ismét a' déli Frantzia tartományokra vette útját. Mind ezek mely gazdag tárgyak ezen politikusoknak az okoskodásra! Ilyen tsupa költött dolgoknak elhiresztetése, 's az igaz történeteknek hamis előadása vagy elfordítása által iparkodnak ezek az esztelen emberek a' nyughatatlanságnak gerjesztésén. De vessük-meg mi ezeket a' hazugság' és kétségbeesés' Orakulumait, 's ne halgassunk azokra, a' kiket Európa' mostani tsendességének és békességének szemlélése gyötör és méltán szerentsétlenit. Hagyjuk őket a' magok megérdemlett számkivettetésekben Románokon álmodozni, 's ne engedjük ily sok kezességek által bátorságossá-tétetett békességünket, tsendességünket és boldogságunkat, az ő alacsony mesterkedéssek által megmérgecsittetni.

Párisban ismét deportáltatásra ítéltek egy *Navarre* és egy *Galette* nevű embert. Azt azért, hogy azt mondotta átkozott szitkozódással; hogy ő a' Királynak és Királyi familiának élete után leselkedni fog; ezt pedig azért, hogy Páris mellett egy falun, egy fiatal ágyúzó tisztet, kinek a' mejjén Betsületlegió-czímer 's az egygyik lába fa volt, meglátván, 's azt gondolván felőlle, hogy a' hékételenkedők közzé tartozik, így szollott hozzá: — „Sok barátaink és atyáncfiai fogságra tétetve vannak; de én, *Galette*, nem vagyok elfogattatva; 's nékem van még egy tsomó töltésem, mellyel a' Királyt és familiáját ki fogom oltani a' világhol.“ — Azzal mentették magokat mind ketten a' bűnösök, hogy részegek voltak: de nem használt semmit.

A' Frantzia határszélekről jött tudósítások szerent a' lázzasztók ismét nagy iparkodással hozzá fogtak koltott hírek által nyúghatatlankodtatni 's fellázzasztani a' falusi vidékeknek lakosait. E' féleket iparkodnak elhíttetni vélek, hogy az országnak déli vidékein támadás ütött-ki, hogy a' támadók Páris felé nyomúlnak, hogy az Austriaik és Prussusok a' magok seregeiket Fr. országból vissza vonnyák, hogy az Anglusok és Oroszok is hasonlóképpen tselekesznek, 's a' Bourbonokat magokra hagyják, 's többé Wetlington sem fog Frantzia országba vissza menni. Már úgy felzavarták vala ezek a' mesterségesen 's vakmerő bátorsággal kigondolt és elhírelt költemények az elméket, hogy valósággal nyúghatatlankodtak miatta a' jó rend' barátjai, 's a' lett belőlle, hogy sok rossz gondolkodású emberek elfogattatván, részint Rheimsba részint Amiensbe vitették. Az Artoisi Grófságban, és Flandriának Frantzia országhoz tartozó részeiben meg nem szűnnek követésre méltó példaadással előlmenni a' Királyeránt viseltető hűségben a' lakosok.

Páris városa oly próbatételre határozta magát, a' melly minden nagy városok' figyelmetességére méltó. A' mészárszékek a' város mellé egy olyan nagy kerítésű és kiterjedésű épületbe fognak kitétetni, a' hova a' marha béhajtattván, úgy tartathatik, mint ha éppen egy Khímiai műhelybe hajtattott volna bé. Nem tsak a' város' tisztaságára és az egészségre nézve nevezetes intézet ez, hanem hasznosságára nézve is. Legalább 2000 ember fog ezen házban, vagy inkább ezen majorban szüntelenül foglalatoskodni. A' mi a' marhában a' husonkívül haszonra fordítható találtatik, t. i. szarv, bőr 's egyebek, mind ennél a' háznál készítettik-el. Mind itt egygyütt lesznek a' timárok, esztergárosok, külömbkülömb só fábrikások vagy só főzők. Egyszóval a' marhának tsak azok a' részei mennek-ki ezen házból a' magok nyers állapotjokban, mellyeket a' Párisiak a' magok

konyháiban, a' minden napi elköltésre, meg sütnék főznek. Tsak a' nem volt még kitsínálva, hogy maga Páris városa fogja-e ezen véghetetlen kiterjedésű házzal folytatni a' gazdálkodást, vagy pedig valamelly társaságnak fogja árendába kiadni. A' hozzá kívántató summa minden esetben Aktziák által gyűjtetik össze.

Mondják, hogy théafának plántáltatása is projektomba volna az országnak déli részein vétettelve, pedig nem régen olvastuk az újságokban, hogy Virey nevű Orvos Doktor egy könyvet adván-ki Párisban, a' kávéét javasolta igen rendkívül való módon és nem a' théát. A' kávéét az Európai pallérozódás' leghathatósabb eszköz-principiumának lenni erőssítette, azt mondván, hogy a' kávé az, a' mi eszet, lelki erőt, és bátorságot önt az emberbe, 's a' szívekben a' függetlenségnek szeretetét feleleveníti és táplálja. — „A' kávé, úgy mond, a' *liberalis* gondolatoknak itala (*la liqueur des idées liberales*), és ennek közönséges elterjedése teszi mindenütt bizonyossá a' szabadság' győzedelmeskedését. Miért szereti az *Arabs* a' függetlenséget? azért, hogy kávéét iszik. Miért sinlődik a' Chínai ember rabszolgaságban? azért, hogy théával él. Alávaló ital ez a' théa; rabszolgaságnak itala ez (*la liqueur de l'esclavage*). — Jelesen jegyzik-meg az újságírók ezen Orvos Doctornak akoskodására, hogy az Anglusokat elfelejtette a' Doktor úr említeni, pedig ezek is tartják magokat legalább oly szabadoknak, mint a' *Törökök*, a' mellett, hogy éjjel nappal iszszak a' théát. De ez igen kitsiny kifogás talám a' Doktor ur' előtt.

Egy Párisi levél e'képpen beszél: — „A' lázzasztók néhány napoktól fogva háborus híreknek elterjesztésén iparkodnak. Ezzel a' mesterséggel éltek ők eleitől fogva mindenkor, mikor az országban belső tsendesség volt, azért, hogy a' népet szüntelen való nyúghatatlankodásban tarthassák. Esmeretes már ezen hazug híreknek zavaros

kútfeje is. Né mely külső országokon találkozó nyughata tlanok, kik azon veszedelmekről, mellyeketők már most valóságos munkába nem vehetnek, legalább jövendőgetni szeretnek, minden mesterségeiket arrafordítják, hogy olyan jövendővel ijesztgesenek beunuket, mint az elmúltak valának, mellyeknek ők voltak az okozói. Ezen számkivetett emberek, kik az őket kebeléből kitaszított haza ellen összeesküdtek, külső országai levelekben botságtatják világ eleibe a' hamis híreket, 's azután ezen leveleket külömbkülömb titkos úton az országba belopdossák. Nékiek az is a' Kabinétek között uralkodó egyenetlenkedésnek egy bizonyos jele, 's a' hadakozásnak egy előpostája, hogy Hertzeg *Wellington* néhány szempillantatokig Frantzia országból eltávozott, azért menvén Londonba, hogy a' következő hadakozásra nézve az Anglus Ministerekkel tanácsot tartson. Ezt bizonyítják továbbá, így szollanak a' lázasszók, még ezek a' környűlállások is: hogy a' Fr. országban lévő Orosz armádának segítsége érkezik; hogy a' Nancy városában fekvő Oroszok parantsolatot kaptak a' M a u b e u g e felé való útnakindulásra, a' hol az Orosz armádának össze kell gyülekezni; hogy az Orosz seregek' vezére Gróf *Woronzow* oly nagy sietséggel oda hagyta Párist 's utazott a' maga armádájához, hogy még a' Kir. Hertzeg *Berry*' lakadalmát sem várta-meg; és hogy egy *Brüsseli* ujságban azt a' tsudálatos tudósítást vagy erősítést olvassuk hogy, mint az Anglusok revolúziójának egy *Orániai* Princz vetett véget, ugy, még a' Frantziákénak is hasonlóképen egy *Orániai* Princz fog véget vetni. — Bavaria, így folytatják jövendelésüket a' lázasszók, 100 ezer emberre szaporította seregeit; Princz *Eugenius Zweybrücken* Hertzeggé neveztetett; 's a' Bavariai Követ ezen napokban Párist oda hagyta. A' Frantzia armáda neveltetik; a' revolúziós időkbel esmeretes Generálisok közül néhányak, kik között van főbbképpen Mar-

schal *Davoust* is, meghivattattak, hogy lépjenek szolgálatba; 's Marschal *Suchet* és Generális *Colbert* is haladék nélkül parantsolatot kapnak, hogy váloljanak vezérséget. A' Lord *Wellington* Frantzia országból való eltávozása nagy hirtelenséggel történt. Hertzeg *Orléans* (a' ki Londonban van) Hertzeg *Wellington*nak oda lett megérkezésével azonnal a' Régens Princznél volt audientzián. Hertzeg *Angouleme* ismét a' déli Frantzia tartományokra vette útját. Mind ezek mely gazdag tárgyak ezen politikusoknak az okoskodásra! Ilyen tsupa költött dolgoknak elhiresztetése, 's az igaz történeteknek hamis előadása vagy elfordítása által iparkodnak ezek az esztelen emberek a' nyughatatlanságnak gerjesztésén. De vessük-meg mi ezeket a' hazugság' és kétségbeesés' Orakulumait, 's ne halgassunk azokra, a' kiket Európa' mostani tsendes-ségének és békességének szemlélése gyötör és méltán szerentsétlenit. Hagyjuk őket a' magok megérdemlett számkivettetésekben Románokon álmodozni, 's ne engedjük ily sok kezességek által bátorságossá tétetett békességünket, tsendességünket és boldogságunkat, az ő alacsony mesterkedéssek által megmérgecsittetni.

Párisban ismét deportáltatásra ítélték egy *Navarre* és egy *Galette* nevű embert. Azt azért, hogy azt mondotta átkozott szitkozódással; hogy ő a' Királynak és Királyi familiának élete után leselkedni fog; ezt pedig azért, hogy *Páris* mellett egy falun, egy fiatal ágyúzó tisztet, kinek a' mejjén Betsületlegió czimer 's az egygyik lába fa volt, meglátván, 's azt gondolván felőlle, hogy a' hékételenkedők közzé tartozik, így szollott hozzá: — „Sok barátaink és atyáknfiai fogságra tétetve vannak; de én, *Galette*, nem vagyok elfogattatva; 's nékem van még egy tsomó töltésem, mellyel a' Királyt és familiáját ki fogom oltani a' világból.“ — Azzal mentették magokat mind ketten a' bűnösök, hogy részegek voltak: de nem használt semmit.

Nagy Britannia.

Charlotte Királyi Hertzegaszszony, már másodikszor lett rosszul az óta, hogy férjhez ment. Azt javasoltak neki az Orvosok, hogy tsendessegben maradjon szobáiban és ne járjon - ki. Már jobban van.

A' Régens Hertzeg Jul. 5-ikén fényes vendégséget adott, mellyen Hertzeg *Wellington*, három testvéreivel volt jelen, a' kik ezek: *Marquis Wellesley*, *Sir Henry Wellesley*, és *Wellesley Pole*.

Julius' 7-dik napján a' Londonban lévő Austriai Cs. Kir. Követnéi Esterházy ő Hertzegségénél ebédelt a' Régens Princz, válogatott vendégekből álló társaságban — 8-ikban pedig *L. Castlereaghnak* vala ez a' szerentséje, hogy t. i. ebédre ment hozzá ő Kir. Hertzegsége.

A' Parlamentumnak egy hajdani igen hires Orátora *Sheridan*, Julius' 7 dik napján déltájban, 65 esztendőskorában, meghalozott. Királyi Titkos Tanácsos 's a' *Cornwallisi* Hertzegségnek Kintstármestere volt. Oly nagy szegénységben halt - meg, hogy tsak Orvosai hathatós ellentállásának köszönhette, hogy halottas ágyán (életének utolsó hetében) az adósok' fogházába nem vitették hitelezői, mint a' mi megeshetett volna az Ánglus törvények szerént. Két feleségeitől két fiakat hagyott, kik közzül egygyik a' Jóreménységfokán tisztviselősködik, a' másik Londonban lakik. Jó részint 40 esztendeje telt el, hogy, mint a' Parlamentombéli legnevezetesebb Orátorok közé tartozó embert úgy esmerték az idejébéli emberek. Legkedvesebb társalkodású és igen elmés *Comicus* (theatromi tűzzel bíró) ember volt. Sok szép e'féle iráfai maradtak. Mint Parlamentomi Orátor, beszédjének gazdagságára 's hathatosságára nézve *Pittel*, finumságára és Logyikájára nézve *Fokssal*, kedvességére és könnyü fordulásaira nézve pedig *Burkéval* hasonlították össze, de az utolsót felyül haladta.

Hogy egy ilyen ember, vénségében oly nagy szegénységre juthatott, tsak abból lehet megmagyarázni, hogy az ő élete' módjával a' gazdálkodás és jó rendtartás telyességgel meg nem egygyezett. Egy tudós barátja, most szép írásainak öszszeszedetéseben fáradozik, hogy azokat kinyomtattassa a' szegénységben maradt árvaknak segedelmekre.

Mondják, hogy az öreget még ezen betegségéből kigyogyíthatták volna Orvosai, ha nékiek engedelmeskedni akart volna egy dologban, abban tudnillik, hogy operáltassa magát, hanem ő a'képpen felelt, hogy már két *Operatziót* állott - ki, és a' harmadikra nem akarja elszánni magát. Kérdeztetvén, hogy mellyek lehettek azok a' két Operatziók? így felelt: egygyik, hogy a' haját elvágatta, a' másik hogy lefestettette magát.

Szent Helena szigetéről annyi féle egymással ellenkező tudósításokat adnak - ki az Ánglus újságok, a' hány hajó onnét visszaérkezik. Nem régen majd minden addig kijött tudósításoknak ellene mondott egy hitelesnek látszó levél, mellyet akkor a' M. Kurir is kihirdetett. Most ismét két, egymásnak ellen mondó tudósítások vannak előttünk, a' mellyek egy párnapok alatt jöttek ki a' külső újságokban. Az egygyikben ezek mondatnak: *Bonaparte*, úgy mond, nem olyan lágymelegséggel kezdi már most nézni a' körülette előforduló dolgokat, mint eddig. Hogy az Ánglusok éppen így bánnyanak velle azt ő nem gondolta. A' körülette lévőket is rossz kedvüekké tette maga eránt a' maga komorkodása által. Nagyon boszszantódik az által, hogy minden lépéseire ily nagyon vigyaznak; ez okozza, hogy már most igen keveset jár ki is a' házából, pedig erre, mint nagy mozgáshoz szokott embernek éppenséggel nagy szüksége volna. *Bertrand* oda akarja hagyni a' szigetet új esztendőkor, minthogy tsak addig kötelezte volt el magát az urának,

's azért is, hogy ott nintsen semmi módja gyermekeinek neveltetésére. *Bertrandné* pedig úgy elvesztette a' Bonaparte' hajlandóságát, hogy már most nem is eszik az asztalánál, ha csak nem hivattatik; pedig e' nem így volt eddig. Generál *Gourgaud* is sok gondolkodás után írta alá azt a' nyilatkozatást, hogy mind addig Bonapartéval fog maradni, míg ennek fogsága tart, a' melly hosszas gondolkodás természetesen nem tettzetett egy olyan embernek, kinek eddig fél világ hódolt, és most alig lát maga mellett egy embert, kiről elmondhatná, hogy ez az ő személyének és nem szerentséjének barátja lett volna. Egyéb eránt minden kísérőinek tudokra adta Bonaparte, hogy egygyik se tartsa magát kötelesnek lenni a' velle való maradásra; szabadon haza mehet mindenik a' melyiknek tettzik. Hadakozásairól sokszor beszél; a' *Watterloói* tsatáról azt mondja, hogy azt árulás miatt vesztette-el, a' melly szörnyű ijedséget okozott a' Fr. táborban.

A' másik tudósító e'képpen szoll: — „*Bonaparte* állandó a' maga felvett élete' módjának folytatásában. Ritkán megyen és lovagol ki, akkor is csak igen kevés számú kísérőkkel. Minekutánna a' Kormányozó *Sir Hudson Lowe* kihirdette, hogy a' Bonaparte' kísérői közzül azok, kik a' szigetről eltávozni akarnak, azt most tselekedjék, mert többé nem tselekedhetik: *Bertrand* és *Bertrandné* azonnal meghatározták, hogy nem térnek vissza Európába, hanem megmaradnak Bonaparténál. (Már itt éppen ellenkező mondatik azzal, a' mi az előbbeni levélben mondattatott *Bertrand*-ról és *Bertrandné*-ről) Melyiket hidjük?) *Admirális Sir Cockburne* olyan parantsolatot adott-ki a' szigethez érkező hajókra nézve, hogy a' Jó remenség fokától egyszersmind csak kétkét hajó evezhessen-el, és *Sz. Helenánál* egy se mülathasson tovább 24 óránál.

A' ma kezünkhöz érkezett Londoni új-

ságlevelek szerént, a' *Herzog Wellington'* *Párisi* szállása ellen intéztetett özszeesküvésnek vagy annak felgyujtatasára czelző próbatételnek semmi további környűllátásai ki nem tanúltathattak meg eddig, sőt már azok az emberek is elbotsáttattak, a' kik eleinten gyanura elfogattattak vala.

Az Afrikai tolvaj Státusok, nevezetesen pedig *Algiria* ellen intéztetett hadi készületek, nagy iparkodással tétetnek az *Ánglus* kikötőhelyekben. Minekutánna mindenütt felkészülve lesznek a' hajók, a' *Portschemouti* öbölben gyülekeznek özsze. Kihirdettette az *Admiralitás*, hogy az olyan hajós legények, a' kik ezen expeditzióra önként elajánlják magokat, annak végződése után két hónapi ingyen való fizetéssel fognak elbotsáttatni.

Egy Fr. közönséges levél ezen Afrika ellen tétetődő expeditzióról emlékeztvén, úgy itél, hogy azok a' Hatalmasságok, a' mellyek ezen gazdag vidékeket elfoglalni találják, a' *Napkeleti* és *Napnyugoti Indus* kereskedést, 25 esztendőnél kevesebb idő alatt vagy egészszen semmivé tenni, vagy legalább igen nagyon meggyengíteni fogják. Továbbá azt is mondja ez az író, hogy, ha szintén ezek a' Tolvaj Státusok az Európai nemzeti törvények alá nem tartoznak is, de alája tartoznak ám ezek a' szép tartományok is az *Európai Politikai Egyenlítő* mertéknek; melyből a' következhetik, hogy az Európai népeknek ezen Afrikai tengeri tolvajok ellen való igasságos haragjok mellett is, ezeket az Európai külömbkülömbféle Politikai tekintetek, még sok ideig megoltalmazhatják a' közönséges meghódoltatástól és elfoglaltatástól.

Magyar Ország.

A' *Pesten Julius'* 17-dik napján költ levelekben ezeket írják: —

Lill János, Nagy Bányán Fő Inspector és Bányászti Tanácsos Urat, a' ki külömbféle Bányászti hivatalbeli negyven nyolcz esztendei szolgálatjában jeles érdemei által

magát megkülönböztette, Ő Felsége Magyar Királyi Kamara Tanácsosi ranggal tisztelte-meg, 's az illy titulusoktól járó Taxát is neki kegyelmeesen elengedte.

A' Nagy Szombathi Invalidusházban lévő Gondviselő Commissió különösen kinyomtatatta a' Segítő Cassarol való Szamadást, mellyből kitetszik, hogy 1813 October végével, 's így 1814 és 1815-dik esztendőre a' Maradék és Bevétel tett: 10803 forintot 19 krajczárt; a' kiadás: 3994 forintot 52 5/8 krt. Maradott tehát a' Cassában: 6808 forint 263/8 krt. — Ezen jótéteményből ugyan többnyire a' Nagy Szombathi Invalidusházban, és annak fiók házaiban Szakolczan, Pesten, és Leopoldvárosában lévő 3026 Invalidusok részesültek. De mivel ezen Igazgatáshoz még 17000 kinlévő ember is tartozik, kik egyszer másszor az Invalidusházba beszöllitának, tehát a' környülállásokhoz képest ezek közül is többen részesültek az Adományokban.

Somogy Vármegyéből Hentzéröl Julius' 12-dik napján: —

Nagyságos Márffy József Uraság' Tek. Torontál Vármegye' első Al-Ispányának, Somogy Vármegyében lévő, Kápolnás Visnye nevű kis falujában, ezen folyó Julius' hónap' 3-dikán, *Krausz Mihály*, Augustai Vallástételt követő, egy igen vén, és három Századokban élt ember, halt meg. A' 17-dik Században, 9 Esztendőt élt, a' 18-dikat, egészen keresztül élte, ezen folyó 19-dik Században pedig, a' 16-dik esztendőt számlálta. — Ő, ugyan is, született 1691-dik esztendőben, Sz. Mihály Hava táján, Vas Vármegyében, Posak nevű Mező Városban, a' hounan még gyermek korába,

az Attyával egygyütt, Somogy Vármegyében lévő Helységbe, Kis Gombára költöztek; innen, nőtelea ifjú korába, jött Kápolnás Visnyére, a' hol, öreg Német Györgynek, egygyetlen egy hajadon leányát, feleségül vette, a' kitől lettek 22 gyermekei. Harmadfél esztendei özvegysége után, másodszori házassági életre lépett, Szala Vármegyében lévő Szepetnek Helységből hozván feleségét, és ettől 9 gyermekei lettek. Ismét özvegységre jutván, hét esztendő múlva harmadik feleséget is vett, a' kivel mintegy nyoltz esztendőt élén, ez előtt, negyedfél esztendővel, maga előtt, az örök-ké valóságra bocsátotta.

Ha ezen boldogult vén öregnek, fiait, leányit, Menyeit, Unokáit, és ezeknek gyermekeit, felszámláljuk, könnyen lehet, mint a' Jakob' Házának lakosait, kik Egyiptomba mentek, hetven lelkekre számlálni. —

Nagyságos Márffy Uraság, 1808-dik esztendőben, látván erejében való fogyatkozását, minden Királyi 's Földes Urasági Adótól, és munkától felszabadíttatni, nem tsak, hanem a' most említett Esztendő Márztius Hónapjának, 1-ső napjától fogva, minden Hónapoként, egy-egy Pos. Mérő gabonát adatni méltóztatott; pénzzel, ruházattal, 's egyébbel is, több ízben megajándékozván őtet. Melly kegyességével, a' többször tisztelt Nagyságos Uraságnak, kilentzedfél esztendeig élén, a' fellyebbírt napnak estvéjén, nap lementé után, igen tsendesen, tsak hamar, Lelkét, Teremtőjének ajánlotta, életének 125-dik esztendejében: Halotti Tanítást tartván felette, 1. Mos. 5; 30, 31. vers. Tiszt. Veres István Ur, Hedrahelyi Ref. Predikátor.

Julius' 23-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzédulában 281 3/4 forintot — egy Császári aranyért 13 fl. 4 krt. — egy Hollandus Aranyért 13 fl. 20 krt.

Jul. 24-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 285 3/4 forintot. — egy Császári aranyért — fl. — krt. — Egy Hollandus aranyért — fl. — krt.

Jul. 25-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 283 fl. — egy Császári aranyért 13 fl. 13 krt. — Egy Hollandus aranyért 13 fl. 17 krt. adtak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

A' Keszthelyi Georgikonban megüresült két rendbéli Gazdasági Stipendiumokról való Hirdetmény.

A' Keszthelyi Georgikonnak Elöljárói által ezennel köz bürül adatik, hogy most folyó Oskola esztendő végével ismét két rendbéli stipendiumok fognak megüresülni olyan Ifjak' számokra, a' kik a' mezei Tudományoknak mint theoretika, mint pedig praktika részét meg tanulni óhajtják.

A' kik egyillyen stipendiumot elnyerni kívánnak, azokra nézve minden születés-Nemzet és Vallásbeli tekintet nélkül megkívántatik, hogy nem csak ép, és egészséges testi alkotással birjanak, és jó magok viseletűek is legyenek, hanem a' Deák, Magyar, és Német nyelveken jól beszélteni, és írni tudjanak; és legalább a' Gymnasiumbéli Oskolákat ditséretessen elvégezték: különös tekintet léssen mindazonáltal azokra, kik a' Philosophikus Cursust elvégezték; mert ezeknek nem léssen szükséges, hogy az Institutumban a' pura és applicata Mathesist, a' Természet-Historiát, és a' Physikát halgassák; ellenben ezen nevezett tárgyaknak tanulása azoktól meg fog kívántatni, kik csak a' Gymnasiumbéli Classisokat végezték. Egyébberránt a' tanult Oskolákról, tett előmenetelekről, és jó erköltsű viseletekről való Oskolai bizonyság leveleiket, vagy tulajdon maga eredetében, vagy hiteles Másában ezen Gazdaságbéli Stipendiumokat elnyerni kívánók folyó Esztendei October hónap első napjáig vagy személyyesen, vagy pedig írásban a' Mlságos Gróf Úrnak törvényes és gazdaságbeli Directiójánál magokat jelentsék.

Az Oskolai Cursus November Hónap 1. Napján kezdődik; a' stipendiumok pedig szabad lakás, fűtés, gyertya, és a' szükséges író és rajzoló szerek mellett 1. Eszten-

dőben 270., a' második Esztendőben 300., a' harmadik Esztendőben 350. Ft-ra vagynak határoztatva.

A' tanulásbéli tárgyak azokra nézve, a' kik csak a' Gymnasiumbéli Tudományokat tanulták, mint egy az előre-készítő esztendőben ezek: u. m:

1. a' pura Mathesis
 2. a' Physica
 3. a' Gazdaságbéli Természeti Historia.
- Azokra nézve pedig, a' kik már a' philosophica Tudományokat halgatták;

Az 1-ső Esztendőben:

1. Az Oeconomia, avagy a' Gazdaság Tudománya.
2. A' Chemia, és Oeconomibéli Technologia
3. A' fellyebb való applicata Arithmetika, a' mellett a' Cameralis számadásba való bevezetés, Kettős-számadás, és az itteni Mlságos Uraság Uradalmaiban bevett számadás módja.

A' 2-dik Esztendőben:

1. A' Jóságok kormányozásáról való oktatás különös Justructió szerént, 's a' Gazdaságot illető Felséges Rendeléseknek esmérete.

2. Architectura
3. A' Barmok-Orvoslása.

A' Theoretiko-praktika Cursusnak végzetével a' stipendiatusok bővebb praxis végett mint Accedensek az Uradalmi gazdaságbéli Tisztségek mellé fognak ki tétetni, és a' mellett ezen utolsó esztendőben a' Fő

Próbatételeket lefogják tenni, és azután még bizonyított tehetségekhez, és előmenetekhez képest gazdaságbéli Diplómával meg tiszteltetnek, és szolgálatot is nyernek.

Egyszersmind valamint eddig, úgy ezután is mind azoknak, kik vagy magok, vagy szülők, Attyokfiai, avagy más Jól tévői költségeiken a' gazdaságbéli tudományokat tanulni óhajtják, a' Georgikonba, és az azzal egybe kaptsolt Tanuló Intézetekbe való bejárás minden fizetés nélkül megengedtetik; melly itt annyival is inkább említettik, mivel F. Cs. K. Fejedelmünk egy a' Fels. Magyar Helytartó Tanátshoz, 's a' Fels. Magyar Kamarához bocsájtott kegyelmes rendelésében azt méltóztatott kegyelmessen megparantsolni, hogy a' Kamarabéli, és politico-fundationális Jóságok Administratiójára ügyelő hivataloknak ki osztásában azokra különös tekintet legyen, kik a' Gazdaságbéli Tudományoknak Cursusát a' Keszthelyi Georgikonban el végezvén, arról ditséretes bizonyság levelet is mutathatnak.

A' Gazdaságnak praktika gyakorlására nézve az Institutumnak azon ki terjedése nagyon, hogy a' szántó földeknek már több esztendőtol fogva béhozott változó mivélése mellett még parlágló Gazdaságis (Koppelwirthschaft) állítatott fel, és a' nevezetesebb 's használhatóbb különös Föld mivelő szerzőszámok meg jobbitva különös foganattal használtatnak, és ezen Gazdaságban most nagyában való próbatételekre is alkalmasóság nyújtatik a' Keszthelyi Uradalomban. A' Gazdaságbéli plánták szembetűnő esméretének esősegéllésére az erdei fás Kerteken kívül, mellyek Honnyi, és külföldi fákkal, és esemetékkal bé vannak ültetve, még a' Gabona és takarmánybéli, úgy egyéb gazdaságbéli plánták számára is fűvész-kertek, és a' teendő próbálatokra néhány szántó földek is vagynak elrendelve.

Hogy pedig a' külső gazdaságbéli Prak-

tikánsok feltett czélokot annál inkább elérhessék, és a' szüléik, Attyokfiai, és egyéb Jól tévői, kik őket ide küldik e' részben annál inkább meg nyugtattassanak, az Institutumban azon rendtartás hozattatottbé, hogy a' Praktikánsok köteleztetnek magokat Naponként némelly bizonyos meghatározott órákban a' Gazdaság körül elől forduló Cancellariabéli Tárgyabban gyakorolni, egyéb órákban pedig gazdaságbéli praxis végett a' stipendiatusok mellé fel osztatnak. E' mellett azon külső Praktikánsok, kik magokat jó tanulások, és praktika gyakorlások, mind pedig jó erköltsök által meg különböztetik ditséretes igyekezetekben Xeniumok által is buzdittatnak. Egyébb eránt a' külső Tanulók a' felyebb meg rendelt két vagy három esztendőbeli Cursusra nem köteleztetnek, hanem szabadságokban áll, nem tsak az Institutumban elő adódní, és esztendőnként elvégeztetni szokott Tudományokból azokat választani, mellyeket ők a' már megszerzett Tudományaikhoz, és más környűl állásaikhoz képest legalkalmatosabbaknak lenni ítélnék, sőt ha bővebb praxisra kedvek nagyon, a' Keszthelyi Uradalmi Tisztségnél mint Accedensek nagyában is praktizálhatnak.

Végtére minthogy a' Georkikonnal egy Lyceumis nagyon öszve kaptsoltatva, mellyben a' philosophiabéli Oskolákban elő adatni szokott tárgyak taníttatnak, azoknak kik a' Georgikonban tanulnak, egyszersmind az a' hasznok nagyon, hogy a' Judományok Cursusának végbe szakasztása nélkül, a' gazdaságbéli Theoretiko-Practika Tudományokon kívül a' Kir. Magyar Akademiákban való mód szerént a' Philosophicüs Cursust is két esztendő alatt, el végezhetik, és, arról az érdem szerént különös bizonyság levelet is nyerhetnek. Költ Keszthelyen Mlgos Gróf Tólnai Festetits Görgy Úr Ó Excellentziája Directionalis Cancellariájából Julius 15. 1816.